

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಂನ ಶೇ. 35ರಷ್ಟು ಜನರು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದರು. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಸುಸ್ಥಿರವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತದ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಮಾದರಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಸಿಕ್ಕಿಂನಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದು ಹಿಮಾಲಯದ ಇಳಿಜಾರಲ್ಲಿವೆ. 2003ರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಂನ ಅಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಆಮದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿತು. ತನ್ನ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ರೈತರಿಗೆ ಈ ಹೊಸ ವಿಧಾನದಡಿ ಬೇಸಾಯದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿತು.

2010ರಲ್ಲಿ 'ಸಿಕ್ಕಿಂ ಆಗ್ರಾರ್‌ನಿಕ ಮಿಷನ್' ಎನ್ನುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಾವಯವ ದೃಢೀಕರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ರೈತರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಬೇಸಾಯದ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಆಹಾರದ ಗುಣಮಟ್ಟ, ರಫ್ತುಗಳ ಕುರಿತು ಅವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಬೇಸಾಯದ ಪಾಠಗಳು ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ

ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬೆಳೆಯಾಗದೇ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ನೆಲಕಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ತನ್ನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಇಳುವರಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿತು. ಸರ್ಕಾರದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕ್ರಮಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು, ರೈತರ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಪವಾಡ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. 2016ರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಂ ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾವಯವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ಹೊಸ ಸಂಚಲನ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕ್ಷಣ.

ಸಾವಯವದ ಸವಾಲುಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾವಯವ ರೈತರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ, ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದ ದಾರಿ ತುಂಬ ದೂರವಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಧನಸಹಾಯವೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಯೂ ಕೈಗೆಟುಕದಂತಿದೆ. ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದೇ ರಫ್ತು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ರೈತರಿಗೆ ಈ

ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿದೆ. ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಕಾಫಿ, ಅಮೆರಿಕ, ಯೂರೋಪ್ ದೇಶಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಘರ್ಮ್ ಎಂದು ಸುವಾಸನೆ ಬೀರುತ್ತವೆ.